

Flerspråkighet som resurs och digital kompetens

Inledning

I dag har vi ett stort antal elever i våra klassrum som har ett annat modersmål än svenska som sitt förstaspråk, och som behöver få reella möjligheter att utveckla och visa på kunskaper i skolans olika ämnen med utgångspunkt i det språk de kan bäst. Forskningen visar entydigt att ett starkt modersmål också främjar utvecklingen av det andra språket, därför finns det ingen motsättning i att låta eleverna inhämta fackkunskaper och utveckla ett ämnesspecifikt språk på sitt modersmål, kontra arbetet med att stärka utvecklingen i svenska språket.

Flerspråkighet som en resurs, att elevens alla språk blir en tillgång i klassrummet och i alla ämnen, är en viktig del av andraspråksutvecklingen. Det engelska uttrycket för detta är translanguaging. Begreppet myntades 1994 av Cen Williams, som menade att vi inte ska se på olika språk som parallella system som ska hållas separerade, utan istället se dem som olika språkliga resurser som vi kan blanda för att på bästa sätt förstå andra och uttrycka oss i olika sammanhang.

Att tillägna sig detta förhållningssätt i klassrummet är en möjlighet för alla lärare oavsett ämne att ge sina flerspråkiga elever en större chans att utveckla goda ämneskunskaper, tack vare och inte trots, olikheter i språkbakgrund. Garcia använder uttrycket "Social justice", där hon menar att det handlar om att skapa en attityd i klassrummet där alla språk är lika mycket värda. Haelermans forskning (2017) kring digitala verktyg i klassrummet visar också att just språk är ett av de ämnesområden som gynnas allra mest av digitaliseringen, under förutsättning att läraren har goda strategier för att använda dem.

Språket är vårt främsta kognitiva verktyg för att skapa sammanhang och sortera i informationsflödet, och det är idag en större utmaning än vad det varit någonsin tidigare. Vi möter idag samma mängd information under en enda dag, som våra förfäder gjorde under en hel livstid. Det gör att grundläggande kompetenser i skolan som läsförmåga också påverkas.

När vi pratar om digital läsning så finns det egentligen två olika former:

- Läsning av traditionella texter på skärm
- Läsning av interaktiva/multimodala texter

Den förstnämnda varianten kan t.ex. vara en digital pdf eller en e-bok. Där har forskare som norska Anne Mangen sett utmaningar som i första hand är kopplade till det digitala mediet, än den digitala kontexten. Hon ser att en del elever upplever att det är svårare att tillgodogöra sig traditionellt innehåll på skärm än på papper. Hennes forskning har visat att det framförallt är förmågan att återberätta saker i kronologisk ordning som försämras något. När vi däremot läser interaktiva/multimodala texter behöver vi ta hänsyn till ännu fler saker, som

”Det betyder att även elever med ett annat modersmål än svenska ska ha möjlighet att utveckla sin digitala kompetens, med samma förutsättningar som elever med svenska som modersmål.”

hur text, ljud och bild samspelar till exempel. Vi behöver också vara medvetna om navigeringen, hur sidan är uppbyggd och hur inbyggda länkar kan leda oss vilse och göra att vi tappar sammanhanget om vi inte ser upp. Detta gör att läsning, informationshantering och kunskapsbildning i ett digitalt landskap är mer kognitivt krävande för eleven än när vi läser i traditionella böcker.

Därför är det också viktigare än någonsin att ge alla elever tillgång till hela sin kunskapspalett, dvs det språk där de har tillräckligt med ord för att förstå innehållet i skolans teoretiska ämnen fullt ut och som är tillräckligt nyanserat för att kunna göra analyser och reflektioner på den nivå som krävs för en elev på högstadiet eller gymnasiet. För en elev som börjar lära sig ett nytt språk i åk 7 tar detta i genomsnitt mellan 6 och 8 år. Det flerspråkiga klassrummet är alltså en nödvändighet för att inte värdefull kunskap ska gå förlorad på vägen.

På bara några år har förutsättningarna att överbrygga språkliga barriärer förändrats enormt. Med fri tillgång till olika informationskällor på internet, online-baserade översättningstjänster och möjligheten att hitta stöd och resurser i form av kompisar, lärare eller experter som är tillgängliga via sociala medier eller andra nätbaserade forum kan vi idag utföra saker i klassrummet som var omöjliga för bara några år sedan.

Men en allt mer digitaliserad skola kräver också att både lärare och elever utvecklar delvis nya kompetenser. I en uppdatering av styrdokumentet under våren 2017 slår regeringen fast att:

- att programmering införs som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik och matematik
- att eleverna blir stärkta i sin källkritiska förmåga
- att eleverna ska kunna lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med användning av digital teknik
- att eleverna ska arbeta med digitala texter, medier och verktyg
- att eleverna ska använda och förstå digitala system och tjänster
- att eleverna ska utveckla en förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle

Det betyder att även elever med ett annat modersmål än svenska ska ha möjlighet att utveckla sin digitala kompetens, med samma förutsättningar som elever med svenska som modersmål. Samtidigt finns det mycket i förståelsen av det digitala landskapet som gynnas av flera olika perspektiv som grundar sig i olika

kulturella kontexter, då den information vi får när vi söker på svenska oftast ger oss ett västerländskt perspektiv. Att ha möjlighet att söka information på flera olika språk och analysera de olika resultaten är därför ett utmärkt sätt att bredda elevernas digitala kompetens, oavsett språklig bakgrund samtidigt som vi får tillgång till information utanför läromedlen. Dessa är också ofta producerade i en svensk kontext, och gör referensramarna snävare.

Samtidigt är det av yttersta vikt att digitala verktyg inte används som en ursäkt att lämna elever med annat modersmål än svenska ensamma vid sina datorer. Undervisningen behöver fortfarande byggas upp enligt beprövade metoder som också stärker elevens möjlighet att utveckla och förstå det svenska språket parallellt med att flera andra språk används. Därför kommer jag här att beskriva ett exempel som utgår från ”Cykeln för undervisning och lärande” (förklaras utförligt i Skolverkets skrift Greppa språket – Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet), samtidigt som digital kompetens integreras under hela processen. Digital kompetens ska ses som ett integrerat förhållningssätt som både stärker elevernas förutsättningar till lärande inom ämnen och samtidigt förser dem med specifik kunskap kring internet, upphovsrätt, källkritik, digital produktion etc.

Bygga upp kunskap om ämnesområdet

Digitala möjligheter till fördjupning inom ämnen

I följande exempel kommer vi att utgå från ämnet samhällskunskap och betygskriteriet som handlar om demokratiska värden och processer samt att kunna söka och granska information om samhället:

Eleven visar grundläggande kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter. Eleven för enkla resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.

Eleven visar grundläggande kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för enkla resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Eleven för enkla resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med enkla källkritiska argument.

”När du vet ungefär hur elevernas förförståelse ser ut ger det digitala oändliga möjligheter att förklara, inspirera och utveckla deras förståelse för ämnesområdet.”

Målet är att varje elev ska ha producerat en multimodal text som integrerar alla de olika delarna av digital läsförståelse innan området är över. Att låta eleverna vara delaktiga som producent av digitala texter är ett sätt att öka förståelsen för hur de multimodala texterna kan läsas och förstås. Innan eleverna får jobba mer självständigt behöver läraren se till att gemensamt kartlägga och arbeta fram en tillräckligt god förförståelse för ämnet hos eleverna.

Förbered därför området genom att sätta ihop en relevant begreppskarta som du diskuterar med studiehandedare i olika språk. Är de begrepp du som lärare har valt ut relevanta även ur deras perspektiv? Här är några exempel på vad begreppskartan kan innehålla:

Demokrati

Diktatur

Fly

Rösta

Protestera

Mänskliga rättigheter

Dödsstraff

Asyl

Rösträtt

Folkvald

Åsikt

Val

Yttrandefrihet

Opinion

Begreppskartan kommer sedan vara utgångspunkt för elevens mer självständiga arbete längre fram.

Innan området introduceras för eleverna, börja med att undersöka vad de redan vet om området demokrati och diktatur genom att göra en gemensam tankekarta, för att sedan låta varje elev fylla ut den med sina egna tankar. Samla sedan upp deras tankar genom att ge dem tillgång till en digital anslagstavla där begreppen som du har förberett redan finns inlagda. Fördelen med att samla deras tankar i en digital anslagstavla är att de sedan finns kvar där, läraren kan göra det tillgängligt för alla elever i efterhand och eleverna kan gå tillbaka i lugn och ro för att utveckla sina tankar, eller kolla upp saker de funderar över. Läraren kan också ge eleverna instruktionen att sortera sina egna tankar (oavsett språk) under de nyckelbegrepp som redan har lagts in.

”När du vet ungefär hur elevernas förförståelse ser ut ger det digitala oändliga möjligheter att förklara, inspirera och utveckla deras förståelse för ämnesområdet.”

När du vet ungefär hur elevernas förförståelse ser ut ger det digitala oändliga möjligheter att förklara, inspirera och utveckla deras förståelse för ämnesområdet. Här är några exempel:

- Presentationer med bildstöd
- Filma dig själv när du ritar och går igenom grundläggande begrepp så att eleverna kan titta igen i efterhand.
- Hitta förklarande videor via streamad film eller skolans digitala läromedel
- Digitalt designa konversationskort där eleverna i grupper med det egna modersmålet får möjlighet att uttrycka sina åsikter kring olika frågeställningar inom området.
- Tillsammans formulera frågor till elevernas vänner eller släktingar i andra länder. Välj ut några av era kontakter och gör en gruppintervju genom videokonferens.
- Tillsammans söka efter information och bilder på internet och tillsammans träna på hur man gör en bra sökning och hur man kan arbeta med källkritik.
- Tillsammans leta efter relevanta #-tags och personer att följa i sociala medier som har kunskap om ämnesområdet.

Du som lärare har givetvis en nyckelroll i den här processen, se inte de digitala verktygen som en möjlig ersättning för en lärare. Du bestämmer hur och på vilket sätt det digitala kan förstärka din pedagogiska planering för att ge eleverna en så god förståelse av området som möjligt.

Bygga upp kunskap om digital kompetens

Digitala arbetsätt och metoder kan vara ett stort stöd i lärares och elevers arbete, men det kan också vara en fälla om du inte ser upp. Mycket av forskningen på området visar att om läraren inte har en medveten strategi för hur de olika verktygen ska användas så blir resultatet för eleverna sämre istället för bättre. Därför kommer vi att koppla arbetet med att lära oss mer om ämnesområdet med följande områden av digital kompetens:

- **Sökstrategier** – hur ska vi göra för att hitta bra material om det område vi arbetar med?
- **Källkritik** – hur gör vi en bra bedömning kring vilka källor vi ska använda?
- **Creative commons och upphovsrätt** – Vad behöver man tänka på när man söker bilder på internet?
- **Informationshantering** – hur ser vi till att informationen vi hittar blir en del av ett meningsfullt sammanhang där vi kan utveckla mer kunskap inom området?
- **Arbeta med digitala medier och verktyg** – hur kan digitala medier och verktyg bidra till att stärka och befästa våra kunskaper kring informationen vi arbetar med?
- **Utveckla förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle** – hur kan vi lära oss mer om hur nätet bidragit till att utveckla och förstärka demokratiska processer som är tillgängliga för alla med tillgång till internet och en digital enhet?

”Även om de flesta eleverna redan är aktiva användare av sociala medier i olika sammanhang kan det vara värt att titta tillsammans på hur dessa kan användas som informationskälla eller som ett verktyg för att delta i det demokratiska samtalet på nätet.”

För att en nyanländ elev ska utveckla goda sökstrategier är det bäst att i arbetsområdets början söka mycket efter information gemensamt på en projektor eller interaktiv tavla där alla kan se de sökord och träffar som dyker upp och delta i diskussionen som följer. Här följer ett förslag på hur en informations-sökningsprocess skulle kunna läggas upp i klassrummet med nyanlända och flerspråkiga elever. Inför denna del behöver du förutom begreppskartan för ämnesområdet använda en checklista, gärna bildbaserad, för källkritik. Även här är det viktigt att involvera elevernas studiehandledare för att säkerställa begreppens relevans och allmängiltighet på flera språk.

1. Översätta begreppskartor

Eleverna får en stund på egen hand att översätta den begreppskarta du förberett inför området till det språk de behärskar bäst. Syftet med att inleda på detta sätt är att eleverna ska få en ökad kognitiv medvetenhet inför nästa steg. Om möjligt, ge eleverna möjlighet att gå igenom sin översättning med studiehandledaren innan du fortsätter till nästa steg.

2. Formulera gemensamma sökfrågor

Bestäm tillsammans utifrån arbetsområdets mål vad eleverna ska ta reda på mer om. Några exempel kan vara mer allmänna, andra mer specifika:

- Vad innebär mänskliga rättigheter?
- Vad utmärker en demokrati?
- Vad är Arabiska våren? Finns uttrycket på alla språk, eller refererar man till denna serie av händelser på olika sätt i olika kulturer?
- Vilka länder i världen tillämpar dödsstraff?

3. Gemensam sökning och källkritik på stor skärm/projektor

Välj en av era sökfrågor och gör en första sökning på det språk som ni ser som klassens gemensamma referensspråk. Välj tillsammans en träff från sökningen som ni ska titta närmare på. Låt alla elever ha tillgång till den bildbaserade checklistan under tiden, och förbered gärna en tom mall av en hemsida med ikonerna för de olika områdena inom källkritik är utmärkta, där eleverna kan göra anteckningar på valfritt språk. Exempel på checklista:

- Vem står bakom sidan?
- Är det en trovärdig avsändare?
- Varför/varför inte?

- Uttrycker sidan information eller åsikter?
- Finns det reklam på sidan?
- Ser den professionell ut?
- Vilken text-genre tillhör sidan? (blogg, hemsida, digital nyhetsseite, Wiki etc)
- Vilka specifika kännetecken finns för den här genren?
- Vilka andra källor hänvisar sidan till?

Gå tillsammans igenom checklistan punkt för punkt på den gemensamma skärmen längst fram i klassrummet samtidigt som eleverna får möjlighet att göra anteckningar i den tomma mallen.

4. Sociala medier

Sociala medier är en helt egen genre i det digitala textlandskapet. Även om de flesta eleverna redan är aktiva användare av sociala medier i olika sammanhang kan det vara värt att titta tillsammans på hur dessa kan användas som informationskälla eller som ett verktyg för att delta i det demokratiska samtalet på nätet. Prova att göra en gemensam sökning på Twitter med #-taggen "demokrati". Studera flödet tillsammans:

- Vilka är det som uttalar sig? Är det experter, politiker, journalister eller vanliga tyckare?
- Vad säger de? Tycker de lika eller går åsikterna isär?

5. Egen sökning på valfritt språk

I nästa steg ska eleverna få möjlighet att göra som samma procedur som innan, med samma sökfråga som ni tittat på tillsammans, men på valfritt språk. Det kan även vara intressant att ge eleverna möjlighet att söka på sociala medier på olika språk, men samma #-tag och diskutera om resultatet skiljer sig åt. Ni kan också komma överens om en aktuell politisk fråga där eleverna får leta efter personer i sociala medier som uttalar sig kring just den frågan.

6. Gemensam analys av språkets betydelse för sökresultatet

Låt alla dela med sig av sina resultat i grupper om två eller tre och ha sedan en gemensam diskussion i klassen kring följande frågeställning:

- Påverkade språket de resultat ni fick av era sökningar?

Studera texter inom genren för att få förebilder

Multimodala texter

Nu har vi både skaffat oss förståelse av ämnesområdet och av den digitala kompetensen, då är det dags att förstå mer av den multimodala textens struktur och särart. Det multimodala uttrycket är utmärkande för texter på webben, och det kräver lite mer än traditionell läsförståelse, både av läsaren och av den som producerar texten. Utmärkande för multimodal text är:

- Kombinerar bild, rörlig bild, text, symboler och ljud
- Ofta interaktiv
- Påverkas av social interaktion

Välj på förhand ut ett par olika multimodala källor som ni kan titta på tillsammans. Det kan vara ett digitalt läromedel i samhällskunskap, en webbtidning eller en hemsida. Det viktiga är att flera av de multimodala elementen finns representerade på sidan. Utgå återigen från gemensam stor skärm/projektor och gå igenom följande delar:

- Vad handlar sidan om? *Låt eleverna skriva ner sina tankar utifrån det första intrycket de får*
- Vilka symboler används? Är symbolerna lätta eller svåra att tolka? *Ge gärna eleverna i uppgift att digitalt utforma egna symboler för aktiviteter kopplat till den multimodala läsprocessen, t.ex. aktiviteten "lyssna", "kommentera" eller "spela".*
- Finns det länkar på sidan? Vad leder länkarna till för typ av sidor? *Ge eleverna möjlighet att klicka på olika länkar och diskutera i par varför texten väljer att länka till just denna sida.*
- Vilka bilder finns på sidan? Vilka associationer får eleverna till bilderna? *Låt eleverna skriva ner fritt, på valfritt språk, vad de tycker att bilderna säger.*
- Finns det något rörligt material på sidan? Hur hänger det rörliga materialet ihop med texten? *Ge alla möjlighet att lyssna/titta en liten stund på eventuella filmklipp och utifrån individuella förutsättningar fundera på hur de hänger ihop med textens innehåll.*
- Finns det någon form av social interaktion kopplat till sidan, t.ex. kommentarsfält eller spel? *Låt eleverna i par utforska sidans sociala funktion utifrån sina individuella förutsättningar. Är den positiv eller negativ? Åsikter eller feedback?*

Studera texter inom genren för att få förebilder

Genom att tillsammans analysera hur texter på webben är uppbyggda, har du gett eleverna den första nyckeln till att själva kunna delta i det demokratiska samtalet på nätet som producenter av kunskap. I nästa steg skapar ni systematiskt en gemensam multimodal text på temat demokrati och diktatur i Sverige (eller ett annat gemensamt referensland).

Riktlinjer för texten

Hur texten byggs upp kan varieras i oändlighet, men här följer ett förslag:

En framsida med:

- en bild som passar temat
- en sammanfattning och förklaring till innehållet i text
- en förklarande video
- en lista med länkar till andra sidor om ämnet

Några fördjupande undersidor, till exempel:

- lag och rätt
- styrning
- press- och yttrandefrihet

Varje undersida kan ha samma typ av innehåll som framsidan, dvs. en förklarande video, en passande bild, en text och en lista med länkar. Det finns många olika verktyg att välja mellan för att skapa hemsidor, många är inte så mycket mer komplicerade att använda än ett vanligt worddokument, men om läraren ändå känner sig osäker rekommenderar jag att först prova skapa en egen hemsida. Att göra något själv är ofta ett bättre sätt att lära sig än att t.ex. titta på någon annan som gör samma sak. Många elever har också goda kunskaper om detta, vilket betyder att läraren inte behöver vara expert, det räcker med en översiktlig kunskap om hur man går tillväga. Våga låta eleverna vara experter!

Skriva text

Valet av bild kan göras på så sätt att klassen tillsammans "bildgooglar" området, tittar på bilderna på projektorn och väljer en bild som motsvarar eller kompletterar innehållet i den gemensamma texten. Här passar det även utmärkt för läraren att visa hur man gör en bildsökning som visar hur man hittar bilder som är okej att använda utan att bryta mot upphovsrätten. Det allra enklaste sättet är att ställa in detta i sökmotorn efter att sökningen har gjorts. I de vanligaste sökmotorerna kan du välja att visa bilder som är filtrerade efter licens, till exempel bilder som får användas utan kommersiella syften brukar vara en bra inställning att använda i skolsammanhang.

Spela in rörlig video

En enkel video på temat kan göras genom att först tillsammans prata om vad som är viktiga samhällsfrågor för eleverna, sedan får varje elev berätta framför kameran på valfritt språk om vilken fråga som engagerar just honom/henne allra mest. Varje elev får sedan i uppgift att texta sin del av filmen på svenska tillsammans med sin studiehandledare. Efter det klipps alla delar ihop till en enda film som hamnar på framsidan av den gemensamma webbsidan.

Skapa länklista

Hur hittar man bra länkar till en text om demokrati och diktatur? Låt eleverna sitta i grupper med sina studiehandledare eller elever med samma modersmål och diskutera vilka sidor som kan vara intressanta att länka till. Här är några förslag:

- organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter
- nyhetssidor
- myndigheter

När eleverna har samlat ett antal länkar som kan passa till er sida, gör en gemensam källkritisk granskning enligt checklistan som användes i det förra avsnittet. Håller alla sidor måttet eller är det någon som inte bör finnas med?

För att skapa social interaktion kring frågor som berör er text kan ni som klass skapa ett gemensamt konto på till exempel Twitter. Där kan ni prova att posta era gemensamma funderingar kring samhället, tagga med relevanta #-tags och lägga ut länken till er gemensamma multimodala text. Men bara om det känns bekvämt för eleverna, klassrummet fungerar också utmärkt för social interaktion. Samarbete med en lärare på en annan skola ger också en trygg möjlighet till kommentarer och interaktion kopplat till er text.

Befästa modellen för den multimodala texten

Om läraren sedan vill befästa modellen för den multimodala texten med eleverna genom att skapa flera undersidor med fördjupande innehåll går det utmärkt att följa samma procedur för dessa sidor:

- Gör gemensam tankekarta för att bestämma innehållet till texten
- Låt eleverna gå igenom tankekartan med sin studiehandledare
- Jobba med texten i ett digitalt delningsbart dokument som också projiceras på projektorn
- Läraren skriver utifrån elevernas förslag och ger eleverna utrymme att använda digitala översättningstjänster och anteckna samtidigt
- Bildgoogla tillsammans och diskutera vilken bild som passar till texten
- Spela in rörlig video på valfritt språk och låt varje elev översätta och texta videon tillsammans med sin studiehandledare
- Sök efter länkar i grupper med samma modersmål, eller tillsammans med studiehandledaren
- Granska länkarna källkritiskt gemensamt i stor grupp.

Skriva en egen text

När eleverna sedan ska få möjlighet att fördjupa sig inom ett valfritt lands samhällsstruktur är de förhoppningsvis tillräckligt väl förberedda, både vad gäller den digitala kompetensen och de grundläggande ämnesbegrepp som behövs för att kunna göra relevanta sökningar kopplat till landet. Den egna texten får eleven möjlighet att skriva på valfritt språk, men med stöd av de gemensamma begreppskartor som klassen och läraren jobbat fram. På så sätt får de möjlighet att utveckla sina tankar och sin kognitiva förståelse för området, samtidigt som begreppskartan, den gemensamma tankekartan och gemensamma texten hjälper dem att hålla sig inom en given struktur.

I den inledande fasen utgår eleverna från ert gemensamma arbete genom att titta på den sammanfattning ni har skrivit för det gemensamma landet. Ett stöd i den fortsatta processen kan vara en skrivmall, med nyckelformuleringar och stödfrågor. Vad behöver eleven ta reda på om det egna landet?

Sökningar görs på valfritt språk och granskas utifrån den gemensamma checklisten för källkritik. Utifrån relevanta sökresultat gör eleven sedan en tankekarta för vad den sammanfattande texten ska innehålla och skriver sedan texten i ett digitalt dokument som delas både med studiehandledaren och läraren för formativa kommentarer.

Eleven följer sedan proceduren för den gemensamma texten genom att göra bildsökningar, ställa in efter en licens som är okej att använda och sedan välja en passande bild utifrån resultatet.

I den rörliga sekvensen kan eleven få i uppdrag att intervjua kompisar, föräldrar eller släktingar kring samhällsfrågor, på samma sätt som eleverna i klassen fick möjlighet att prata 25 sekunder om en fråga som engagerar dem. Genom att använda digitala verktyg och ett skärminspelingsprogram kan eleven få tillgång till vänner och släktingar över hela världen där det finns en dator och en uppkoppling.

Eleverna får gärna samarbeta kring länklistorna även då de arbetar med de individuella texterna, eftersom källkritik nästan alltid blir bättre när den görs i par. Testa också att ge de elever som sedan känner sig redo möjlighet att skapa ett eget konto på sociala medier för social interaktion med andra.

Sammanfattning

Digitala verktyg och tjänster är ett utmärkt sätt att ge eleven tillgång till fler språk än ett i klassrummet. Genom möjlighet att jobba med gemensamma begreppskartor, samarbete med studiehandledaren och möjlighet att söka information på olika språk begränsas inte elevernas kognitiva förmågor på grund av brister i språket. Den stora vinsten för en hel grupp, oavsett språkbakgrund, är att en aktuell nyhetshändelse kan belysas från många olika håll, på flera olika språk och i flera olika kulturella kontexter. Det stärker och breddar alla elevers digitala kompetens, och på så sätt blir flerspråkighet en resurs i klassrummet.

Trots möjligheterna som öppnas för individuella projekt kopplade till digital kompetens är det viktigt att komma ihåg att nyanlända och flerspråkiga elever fortfarande behöver arbeta lärarlett enligt väl beprövade metoder och modeller som ger dem möjlighet att stärka och utveckla det svenska språket under själva processen. Ingen, allra minst eleverna, vinner på att lämnas ensam med en dator i klassrummet.

Reflektionsfrågor

- 1.** Fundera över hur digitala verktyg kan bidra till att öka likvärdigheten i undervisningen för nyanlända elever. Välj ett av dina exempel och förklara hur du tänker.
- 2.** Vilka digitala undervisningsaktiviteter har du sett som effektiva för att öka nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling utifrån kursplanen i ditt ämne?
- 3.** På vilka sätt drar du nytta av digitala verktyg för att förstärka din pedagogiska planering för att kontextualisera ämnesområdet för nyanlända elever?
- 4.** Hur använder du digitala verktyg i undervisningen för att nyanlända elever ska få möjlighet att använda sina samlade språkliga resurser?

Referenser

Collier, 1987

Hyltenstam, 2007

Rasmusson, 2015

Mangen, 2013

García, O., Johnson, S. & Seltzer, K. 2017

Haelerman, 2017